

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 "

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1 c
földszint balra. (Piacz felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a Thaisz-nyomdában és Thaisz
Arthur papirkereskedésében (Piac-u. 7)

DONOGÁN ÉS SOMOSSY DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Debreczeni hősök.

Sejtelmes, titokzatos vágyakozásoktól terhes gyermekkorunk idején a jó, öreg Defoe: Robinsonát, deli ifju éveinkben a magyar író, költő király: Jókai bübájós történeteit olvastuk csak azzal a mohósággal, amelylyel a napilapok háborus híreit böngésszük most szüntelenül — szünetlen.

Mélységes szomorúsággal a lelkünkben, sűrű könnyhullajtások közt bucsuztunk el azoktól, akik néhány hónappal ezelőtt még itt jártak-keltek körülöttünk, békés idők derék munkájából kivéve a maguk részét s akik néhány hét multán, — mint nagyapáik a branyiszkói csucson és itt Debreczen alatt a köntös-gáti csatamezőn, — épen úgy megtudtak halni ott fent a Grániczon, vagy lent a szerbiai csatasíkokon a hazáért és mi érettünk, mindannyiónkért.

Most azonban az öröm vérpiros rózsái gyulnak ki az arcainkon, mikor ama hősök neveit olvassuk, akik a mi véreinkből való vérek s akik vitézi cselekedetükkel örök dicsőséget hoztak a magyar városok legmagyarabbjára, akik méltók maradtak a Bocskaiak hajdúi, Rákóczy kuruczainak emlékéhez.

A monarchia sok nyelvű nemzetiségű hősei közül, a kitüntetettek névsorából, mint megannyi fáklyafény, világítanak ki azok a tőzgyökeres magyar és nekünk debreczenieknek olyan ismerős nevek. Jócskán fordulnak elő a lisztán a 3. honvéd 39. közös és a 7-ik huszárezredek kitüntetett hősei. Rangkülömbőség nélkül szeretettel simogatja körül a mi lelkünk, minden melegségével ezeket a neveket, ösmerősökét, idegenekét egyaránt. És a mi rajongó szeretetünk minden melegségével dédelgetjük emléküket. oda szánva nekik a késői őszi virágok minden nyitását.

Régi legendás idők nagy szellemei: Kossuth, Petőfi és ti Tizenhármak, köztük a debreczeni muszkaverő Nagy Sándorral, Bém apóval, ha mennyei trónusaitokról letekintetek, e világ legnagyobb nemzeteinek rémségesen fenséges nagy küzdelmére, bizonyára

a ti magyarságot szerető lelkeitekben nyugodt megelégedéssel állapíthatjátok meg, hogy nagy Debreczen fiainak vére sohse válik vízzé s maga a koronás magyar király ismeri el, hogy a világ legelső katonái a debreczeni huszárok, gyalogos hajduk egyaránt.

Spectator.

Hi a haza!

A Debreczeni Szemle számára írta *Vértessy Gyula.*

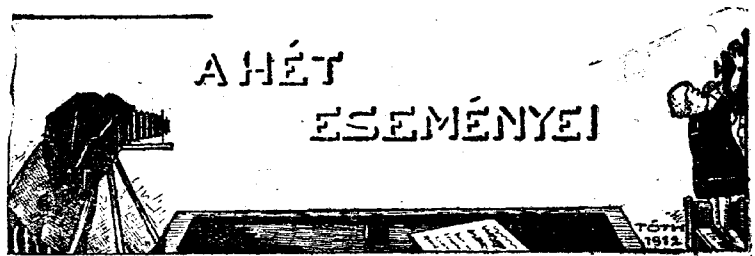
*Szerettem a galambomat,
Szerettem a csókos ajkát,
Ölelését kaczagását,
Bugó, hívó csengő hangját.*

*

*De elhagytam! Mást szeretek:
A Hazát, azt a bus asszonyt
Ki kint jár a harczmezőkön
Hogy vérrózsákat fakasszon.*

*

*Ez nem ölel, nem is csókol
Szerelmes szó nincs az ajkán
De ha lenne száz életem,
Mind a százat odaadnám!*

+ **Nincs orosz magyar földön!** A hét közepén jött erről a hivatalos jelentés. Más országban, ahol pedig talán 200–400 kilométernyi távolságban nem rettegtek s nem menekültek olyan nagy mértékben mint nálunk, a legkisebb mezővárosban is kivilágítással ünnepelték volna ezt a napot. Nálunk?! Egy kicsit könnyebben sóhajtottunk fel, de hosszabb diszkusszió tárgyává nem tettük a dolgot. Ellenben a kávéházi stratégia lelkes hadvezérei tovább szidták a hadvezetőséget. Azt amelyik nem hívta a muszkát, de rövid időn belül mind egy szálíg kiverte. Hiába! Minden veszélyt csak addig látunk nagyító üvegen,

mig a fejünk felett csüng. Mikor elszállott, a mi szemünkben csak szitakötőnyi a szárnya s talán épen azért, hogy elefántnyira nagyítottuk, szégyenlünk róla beszélni. Pedig, hogy nem kell készülnünk, hogy a megrémülteknek ki kell csomagolniuk az összeszedett aranyneműt, féltett kincseiket, annak de sok munka, verejték sőt véráldozata is volt.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piacz-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-állomány nyolczmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal!

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsonök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár, Safe-deposit (magánletét pénztár.)

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.

□ **Vilmos császárnak** csakugyan a Napoleon szerepe jutott a világ legnagyobb háborújában. Legyőzhetlenségébe bizunk mi hűséges szövetséges társai, az angolok pedig úgy akarnak elbánni vele, mintha Napoleon lenne. Legalább is ezt emlegetik lépten-nyomon. Budapest után most Debreczen akarja a németek nagy uralkodója iránt érzett tiszteletének fényes tanujelét adni s a város közönsége egyhangulag nagy együttérzéssel fogadta az arra vonatkozó indítványt, hogy a város egyik utcáját a Vilmos császár nevééről kereszteljék el. Mi a magunk részéről nagy örömmel fogadtuk a féltett indítványt, de azt szeretnénk, hogy a Vilmos császár uralkodói s emberi nagyságához méltó utcát, vagy teret kereszteljünk át az ő nevére. E tekintetben lásd Thaly Kálmán, Révész Bálint utcakeresztelőit szerencsétlenkedő példákra tekinthetünk vissza. Más tekintetben pedig a történelmi kegyeletet sem szabad megsértenünk. A Hatvan-utca elkeresztelése nem rossz idea, de valamely városvégi részét (mint az egykori Czegléd-utczáét) meg kell hagynunk Hatvan-utczának emlékezetképen a hatvan-utczai kapura. Legjobb, a czélnak legmegfelelőbb a Debreczeni Nagyujság indítványa, mely azt czélozza, hogy az Egyháztért kereszteljék el Vilmos térnek. Megjegyzendő, hogy a Főutca (Piacz) elkeresztelése Ferencz József nevéől minden tekintetben méltó lesz dicsőségesen uralkodó királyunk pályafutásához s nincs olyan debreczeni polgár, aki örömmel ne járulna ehhez a tervhez az ország egyik legmagyarabb nagy városában ..

— **A kolera.** Sok gondot okozott a városnak, pedig katonákon kívül nem is történt egyetlen megbetegedés sem. Hanem hát a bajba jutott ember még a levél rezdülésére is megrémül s amint mondani szokták, akit a kigyó megcsip, az még a gyíktól is fél. Nagy rémület szállotta meg a debreczenieket arra a hirre, hogy koleramegfigyelő állomásokat állítanak fel Debreczenben s a városházán ugyancsak parázs kis vitatkozás fejlődött ki eme tárgy felett. Végül is Domahidy Elemér főispán megnyugtatta a kedélyeket, hogy ebből semmi kára — nem származhatik a városnak s hogy csak a kórház neve lesz «koleramegfigyelő állomás», de azért nem féltetlenül csupa kolerások kerülnek e helyre. Sőt ellenkezőleg! Magyarország tizen-

nég nagy városában állítanak fel ilyen megfigyelő állomásokat, amelyekből talán közvetítve még haszna is lesz Debreczennek is. Természetesen vasuti gócpontokban kell felállítani s így Debreczen nem lehetett kihagyni a számításból. Sajnos, minket a muszkainvázio is számításba vett s mégis csak inkább hozunk, — ha ugyan annak mondható, — némi áldozatot az ország közegészségügyének, mint a muszkahordáknak.

— **Nagyobb baj** ennél, hogy a katonai önkéntes iskolát elakarják helyezni Debreczenből. Ennek a tervnek igazán nincs meg se a katonai célszerűsége, szükségszerűségéről meg éppen nem tud meggyőzni bennünket senki sem. Debreczen városa többrendbeli áldozatot hozott már önkéntes iskolájáért s nem hisszük, hogy a kormány, ha csak módjában lehet, mindent el nem követne e terv megalósításának megakadályozására. — Nem azért hoztunk áldozatokat az egyetemért, hogy a jövőben fiainkat idegenbe küldjük katonáskodni. Tessék a városi magisztrátusnak a legereyesebben fellépni, hogy az önkéntes iskolától semmi hatalom meg ne foszthassa Debreczent.

☹ **Pfuj!** Bocsánatot kérünk olvasóinktól eme indulatszó irásban való alkalmazásáért, de az angolok nevének említésekor önkénytelenül tollunkra s onnan tollunkra ez a szó: Pfuj! Nem szólunk a háboruban eddig lejátszott gyalázatosan alattomos viselkedésükről, de az meg igazán minden képzeletet felülmul, most mikor angol földre menekülnek, hát visszahajóztatják őket Portugáliába, Hollandiába. Szóval félnek a belga inváziótól, a katolikus belgák letelepedésétől London környékén. Ők az angolok, akik semlegességüket állítólag azért törték meg s azért elegyedtek bele a háboruba, hogy nekik fájt a belgák feje. Most azonban, mikor hontalanná tették őket Angliának egyáltalán nem fáj a szive a balga belgákért. Mert, hogy soha sem is volt szive. Az angoloknak a szive helyén is csak zsebe van.

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyü, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piacz-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac- és Csapó-u. sarkán levő volt Kálnai féle üzlethelyiségbe a Bika-szállodával szemben

A rutság férfiaknál hiba, a nőknél szerenlenség.

Vannak asszonyok akik hamarabb tudnának választani két férfi, mint egy férfi s egy — tolette közt.

A milói Vénus kétezer éve áll pedestálján és azt hiszem, egyre azon gondolkozik, hogy ha élő volna, milyen dívat szerint öltözködnék?

Színházi hét.

Inter arma.. és Debreczenben hangosak a Muzsák. Debreczen város közönsége még a mai zavaros időkben is hű maradt önmagához és színészszeretetéhez. Derék színészeink nem félhetnek, hogy városunkban a háboru egész ideje alatt nem fognak hajlékot találni, hogy a becsület és hazafias művészi munkának meg ne legyen az ő számukra is a megfelelő eredménye. És Klió majdan feljegyzí a Történelem margójára, hogy Debreczenben a világ legnagyobb háborujának idejében pótszékes zsufolt ház tapsolt az alkalmi költészet, a hazafias érzéseket dajkáló Muzsának.

Az elmúlt két hét előadásának pénztári eredménye legalább arra enged következtetni, hogy mint viharvert madarak a puha fészekben, épen úgy barátságos, szíves otthonra találnak a megpróbáltatások nehéz hónapjaiban is itt az ősi falak között. És e mellett, még a hazafiasan jóteköny Écélokot is derekasan s hétről-hétre szorgalmazzák.

A nagyobb részben ismeretlen tagokból álló szintársulat az u. n. erkölcsi sikerrel is teljesen meglehet elégedve, valaminthogy a művészpártoló közönség is rendre feltalálja mindazokat a művészi értékeket, amelyeket az ország több színházából ideszereződöttetett elsőrangú erők nyújtanak. A régi kedvencek mellett több újonnan hozánk került, művészképességü tagnak volt már alkalmuk megismerkedni a debreczeni színházlátogató közönség szeretetével s nagyrabecsisülésével. S hisszük, hogy a publikum u. n. «kedvencei»-nek száma hétről-hétre csak szaporodni fog.

Szabin nők elrablása.

Bányai Márton, tanár	— — — — —	Kemény Lajos
Borbála, neje	— — — — —	H. Serfői Etel
Etelka, leánya	— — — — —	Sinkó Gizella
Dr. Szilvási Béla	— — — — —	Turay Antal
Irma, neje	— — — — —	Zöldi Vilma
Marosán Bogdán, örmény	— — — — —	Kassay Károly
Endre, fia, (Szendeffi)	— — — — —	Balázs Bálint
Rettegi Fridolin, színigazgató	— — — — —	Várnay László

*

Bányai tanár a Sabin nők elrablása czimen nagy titokban darabot ír. A városban játszó szintársulat igazgatója Rettegi előadja a darabot, amelynek első felvonása után a darab és színészek gyengesége miatt nagy botrány tör ki. A felesége, aki a titkolódzó tanárt hűtlenséggel vádolja össze vész a tanárral, aki a darab szügyenteljes bukása elől haza menekül. — Végül egy ügyes ötletből kifolyólag a darab 3-ik felvonása nagy sikert arat s a tanár leánya is boldogan siet szerelmese karjai közé.

LILI.

Lili	— — — — —	Teleky Ilona
Az anyja	— — — — —	H. Serfői Etel
Apja	— — — — —	Kemény Lajos
Plenchaire	— — — — —	Faragó Kornél
Báró Des Lagingre	— — — — —	Turai Imre
Sanit Hypotese	— — — — —	Kassay Károly

*

Lili szereti Pleuchaire katonatrombitást, de persze felesége lesz egy bárónak, akit nem szeret. Később Plenchaire közvitézből hadnagy lesz. Liliben feltámad a régi szerelem s titokban a hadnagy karjai közé omlik. Mint nagymama találkozik Plenchairel mint tábornokkal s kis unokája, akit Lilinek hívnak, szintén a Plenchaire unokafivéréhez meg férjhez.

Vörös ördögök.

Leydl	— — — — —	Szentgáli Jenő
Ella	— — — — —	Füredy Ilonka
Tercsi	— — — — —	Teleky Ilonka
Takács főhadnagy	— — — — —	Balázs Bálint
Stein Pityu önkéntes	— — — — —	Várnay László
Öfelsége	— — — — —	Kolozsváry
Tisza István	— — — — —	Turay Antal
Orosz tábornok	— — — — —	Kemény Lajos
Főhercegnő	— — — — —	Halassy Mariska
Örmester	— — — — —	Kassay Károly
Napoleon	— — — — —	Kemény Lajos
Ápolónők	— — — — —	Zöldi Vilma
	— — — — —	Kassayné

A vörös ördögök a magyar huszárok, akik a világháboruban mindenütt győznek. Takács főhadnagy is vitézül viseli magát s kapitány lesz és Stein Pityu önkéntes is, de meg is lesz a jutalmuk, mert boldogan vehetik feleségül szerelmeseiket. Közbe Lembergben egy nazarénus megöli az orosz kormányzót, Szerbia monarkia. uralma alá kerül, a németek pedig bevonulnak Párisba.

Mihály pópa leánya.

Mihály pópa	— — — — —	Kemény Lajos
Miléva, leánya	— — — — —	Halassy Mariska
Csák Lajos, főhadnagy, hadipilóta	— — — — —	D'arigó Cornél
Sztubnyai, százados	— — — — —	Kassay Károly
Glosser	— — — — —	Szentgáli Jenő
Gertács	— — — — —	Lugossy Dániel
Koritnyiczay, hadnagy	— — — — —	Balázs Bálint
Gömöri, tiszthelyettes	— — — — —	Szakács Árpád
Panteleimon, kántortanító	— — — — —	Turay Antal
Egy zarándok barát	— — — — —	Arday Árpád
Durák, tisztiszolga	— — — — —	Várnay László
Filemon, sekrestyés	— — — — —	Kolozsváry Albert

*

Az osztrák-magyar katonák egy galicziai faluba vonulnak be. Mihály pópa az oroszokkal tart s mikor egy templomban imádkoznak a katonák a magyar fegyverek dicsőségéért elárulja Mihály pópa az oroszoknak az osztrák-magyar seregek kevés számát, minden titkukat. De a magyar vezérbe időközben a pópa szép leánya szerelmes lesz s megmenti a magyar katonákat a végelpusztulástól s a magyar katonaság győzelmet arat.

APOLLO

Ma szombaton és vasárnap
 3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor. rendes helyár

MOZGÓSZÍNHÁZ

Miss Sheba

Amerika legnagyobb átváltozó művésznőjének vendégszereplése.

I. Miss Sheba bemutatkozása.
II. Az ördögös pincér.
III. Egy kaland következményei.

Kitűnő kíséző műsor.

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE“ pezsgőt iszik.

Világháboru térképek

a legujabb és a legjobb kiadásban kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében. Eredeti bolti áron már 12 fill. kezdve.

Tábori borítékok

2 filléjjével kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében Bika-szálloda mellett. - - - - Szintén 2 filléjjével kaphatók a

Térképzszlócskák

LEGUJABB

Zenés Képes Levelező Lap

darabja 10 fill.

THAISZ ARTHUR papirkereskedésében, Debreczen, Piacz-utca 7. (Bika szálloda mellett.)

Thaisz Arthur könyv és műnyomdája Debreczen Piacz-utca 7.